SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 2. maja 2006*

V zadevi C-341/04,

zaradi predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi členov 68 ES in 234 ES, ki ga je vložilo Supreme Court (Irska) z odločbo z dne 27. julija 2004, ki je na Sodišče prispela 9. avgusta 2004, v postopku

Eurofood IFSC Ltd,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, P. Jann (poročevalec), C. W. A. Timmermans, A. Rosas in J. Malenovský, predsedniki senatov, J.-P. Puissochet in R. Schintgen, sodnika, N. Colneric, sodnica, J. Klučka, U. Lõhmus in E. Levits, sodniki,

* Jezik postopka: angleščina.

generalni pravobranilec: F. G. Jacobs,
sodna tajnica: K. Sztranc, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 12. julija 2005,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za E. Bondija G. Moss, QC, in B. Shipsey, SC, J. Gleeson, G. Clohessy in E. Barrington, barristers-at-law, ter B. O'Neil, D. Smith in C. Mallon, solicitors,

– za Bank of America NA M. M. Collins in L. McCann, SC, ter B. Kennedy, barrister-at-law, in W. Day, solicitor,

– za P. Farrella, Official Liquidator, M. G. Collins, SC, in D. Murphy, barrister-at-law, ter T. O'Grady, solicitor,

– za Director of Corporate Enforcement A. Keating, principal solicitor, in C. Costello, barrister-at-law,

– za Certificate/Note holders D. Baxter, solicitor, D. McDonald, SC, in J. Breslin, barrister-at-law,

– za Irsko D. O'Hagan, zastopnik, skupaj z D. Barnivillom, barrister-at-law,

– za češko vlado T. Boček, zastopnik,

– za nemško vlado W.-D. Plessing, zastopnik,

– za francosko vlado G. de Bergues in J-C. Niollet ter A. Bodard-Hermant, zastopniki,

– za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj z O. Fiumaro in M. Massello Duccijem Terijem, zastopnika,

– za madžarsko vlado P. Gottfried, zastopnik,

– za avstrijsko vlado C. Pesendorfer, zastopnica,

– za finsko vlado T. Pynnä in A. Guimaraes-Purokoski, zastopnici,

– za Komisijo Evropskih skupnosti C. O'Reilly in A.-M. Rouchaud-Joët, zastopnici,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 27. septembra 2005

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti (UL L 160, str. 1, v nadaljevanju: Uredba).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru postopka v primeru insolventnosti družbe irskega prava Eurofood IFSC Ltd (v nadaljevanju: Eurofood).

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

3 V skladu s členom 1(1) se Uredba uporablja „za vse postopke v primeru insolventnosti, ki imajo za posledico delni ali popolni odvzem dolžnikovega premoženja in imenovanje upravitelja".

4 Člen 2 Uredbe z naslovom „Opredelitve pojmov“ določa:

„V tej uredbi:

(a) ‚postopki v primeru insolventnosti‘ pomenijo vse postopke iz člena 1(1). Ti postopki so našteti v Prilogi A;

(b) ‚upravitelj‘ pomeni katero koli osebo ali organ, katere funkcija je upravljanje ali unovčenje premoženja, ki je bilo odvzeto dolžniku, ali nadzor nad dolžnikovim poslovanjem. Te osebe in organi so našteti v Prilogi C;

[…]

(e) ‚odločba‘ o uvedbi postopkov v primeru insolventnosti ali imenovanju upravitelja vključuje odločbo katerega koli sodišča, pooblaščenega za uvedbo takih postopkov ali za imenovanje upravitelja;

(f) ‚čas uvedbe postopkov‘ pomeni čas začetka učinkovanja odločbe o uvedbi postopkov, ne glede na to, ali je odločba dokončna;

[…]“

5 V Prilogi A k Uredbi o postopkih v primeru insolventnosti iz člena 2, točka a, te uredbe je pri Irski naveden postopek prisilne likvidacije („compulsory winding up by the Court“). V Prilogi C k isti uredbi je v zvezi z upravitelji iz člena 2, točka b, pri tej državi članici naveden „provisional liquidator“.

6 Glede določitve pristojnega sodišča člen 3(1) in (2) Uredbe določa:

„1. Sodišča držav članic, na katerih ozemlju je središče dolžnikovih glavnih interesov, so pristojna za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti. Pri družbi ali pravni osebi se, dokler se ne dokaže nasprotno, domneva, da je središče dolžnikovih glavnih interesov registrirani sedež.

2. Kadar je središče dolžnikovih glavnih interesov na ozemlju države članice, so sodišča druge države članice pristojna za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti zoper navedenega dolžnika samo, če ima ta poslovalnico na ozemlju navedene druge države članice. Učinki teh postopkov so omejeni na dolžnikovo premoženje, ki se nahaja na ozemlju slednje države članice.“

7 Glede prava, ki se uporablja, člen 4(1) Uredbe določa:

„Če ta uredba ne določa drugače, je pravo, ki se uporablja za postopke v primeru insolventnosti in njihove učinke, pravo države članice, na katere ozemlju so bili uvedeni postopki […]“

8 Glede priznanja postopka v primeru insolventnosti člen 16(1) Uredbe določa:

„Vsaka odločba o uvedbi postopkov v primeru insolventnosti, ki jo sprejme sodišče države članice, pristojno po členu 3, se prizna v vseh drugih državah članicah od trenutka, ko začne učinkovati v državi, v kateri so bili uvedeni postopki."

9 Člen 17(1) Uredbe določa:

„Odločba o uvedbi postopkov iz člena 3(1) ima, brez nadaljnjih formalnosti, enake posledice v kateri koli drugi državi članici, kakor jih ima po tem pravu države, v kateri so bili uvedeni postopki […]"

10 Vendar pa člen 26 Uredbe določa:

„Vsaka država članica lahko zavrne priznanje postopkov v primeru insolventnosti, ki so bili uvedeni v drugi državi članici, ali izvršitev odločbe, sprejete v okviru takih postopkov, kadar bi bile posledice takega priznanja ali izvršitve očitno v nasprotju z javnim redom navedene države, zlasti z njenimi temeljnimi načeli ali ustavnimi pravicami in svoboščinami posameznikov."

11 V skladu s členom 29, točka a, Uredbe lahko upravitelj v glavnih postopkih zahteva uvedbo sekundarnih postopkov.

12 Člen 38 uredbe določa, da je začasni upravitelj, ki ga imenuje sodišče države članice, pristojno po členu 3(1) iste uredbe, „pooblaščen, da za zavarovanje in ohranitev kakršnega koli premoženja dolžnika, ki se nahaja v drugi državi članici, zahteva kakršne koli ukrepe, ki so po pravu navedene države predvideni za čas od vložitve zahtevka za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti do izdaje odločbe o uvedbi postopkov“.

Nacionalna ureditev

13 Člen 212 zakona o družbah iz leta 1963 (Companies Act 1963, v nadaljevanju: Companies Act) določa, da je za uvedbo likvidacije katere koli družbe pristojno High Court.

14 Člen 215 Companies Act določa, da se likvidacija družbe začne s tem, da družba ali eden ali več njenih upnikov na sodišču vloži predlog za razglasitev likvidacije te družbe.

15 Člen 220 Companies Act predpisuje:

„1. Če je družba pred vložitvijo predloga za sodno likvidacijo družbe sprejela sklep o prostovoljni likvidaciji, se šteje, da se je likvidacija družbe začela z dnem sprejetja sklepa in se – razen če sodišče zaradi dokaza o zvijači ali zmoti odloči drugače – za vse postopke, opravljene v okviru prostovoljne likvidacije, šteje, da so bili veljavno opravljeni.

2. V vseh drugih primerih se šteje, da se je sodna likvidacija družbe začela z dnem vložitve predloga za likvidacijo“.

16 Člen 226(1) Companies Act določa, da lahko sodišče kadar koli po vložitvi predloga za likvidacijo imenuje začasnega upravitelja. Sicer pa imenuje upravitelja v skladu s členom 225 istega zakona s sprejetjem sklepa o likvidaciji. Ko je „začasni upravitelj“ imenovan, mora na podlagi člena 229(1) tega zakona „sprejeti v hrambo ali nadzirati vse zadevno materialno ali nematerialno premoženje, do katerega je, ali kaže, da je, podjetje upravičeno“.

Dejansko stanje in vprašanja za predhodno odločanje

17 Družba Eurofood je bila registrirana na Irskem leta 1997 kot „company limited by shares“ (komanditna delniška družba) z registriranim sedežem v International Financial Services Center v Dublinu. Gre za 100-odstotn hčerinsko družbo družbe italijanskega prava Parmalat SpA. Njena osnovna dejavnost je bila, da je družbam skupine Parmalat nudila pomoč pri financiranju.

18 Italijanski minister za proizvodne dejavnosti je 24. decembra 2003 na podlagi decreto legge št. 347 z dne 23. decembra 2003 o nujnih ukrepih za industrijsko prestrukturiranje velikih insolventnih podjetij (GURI št. 298 z dne 24. decembra 2003, str. 4) za družbo Parmalat SpA odobril postopek izrednega upravljanja in kot izrednega člana uprave te družbe imenoval E. Bondija.

19 Bank of America NA je 27. januarja 2004 predlagala High Court (Irska), naj za družbo Eurofood uvede postopek prisilne likvidacije („compulsory winding up by the Court“) ter imenuje začasnega upravitelja. Ta predlog je temeljil na trditvi, da je ta družba insolventna.

20 Istega dne je High Court na podlagi tega predloga za začasnega upravitelja („provisional liquidator“) imenovalo P. Farrella in ga pooblastilo za odvzem vseh sredstev te družbe, za vodenje njenih poslov, za odprtje bančnega računa v imenu te družbe in za zagotovitev storitev pravnega zastopnika.

21 Italijanski minister za proizvodne dejavnosti je 9. februarja 2004 za družbo Eurofood odobril postopek izrednega upravljanja in kot izrednega člana uprave imenoval E. Bondija.

22 10. februarja 2004 je bil pri Tribunale civile e penale di Parma (Italija) vložen predlog za ugotovitev insolventnosti družbe Eurofood. Obravnava je bila razpisana za 17. februar 2004, o čemer je bil P. Farrell obveščen 13. februarja. Omenjeno sodišče, ki je štelo, da je bilo središče glavnih interesov družbe Eurofood v Italiji, se je 20. februarja 2004 izreklo, da je mednarodno pristojno za ugotovitev insolventnosti te družbe.

23 High Court je s sodbo z dne 23. marca 2004 razsodilo, da je bil po irskem zakonu postopek v primeru insolventnosti za družbo Eurofood uveden z dnem, ko je Bank of America NA vložila predlog zanj, to je 27. januarja 2004. Ker je High Court štelo, da je bilo središče glavnih interesov družbe Eurofood na Irskem, je razsodilo, da je postopek, ki je bil uveden v tej državi članici, glavni postopek. Prav tako je ugotovilo, da lahko irska sodišča zaradi okoliščin postopka pred Tribunale civile e penale

di Parma na podlagi člena 26 Uredbe zavrnejo priznanje odločbe tega sodišča. Ko je ugotovilo insolventnost družbe Eurofood, je High Court odredilo likvidacijo te družbe in za likvidacijskega upravitelja imenovalo P. Farrella.

24 Ker je E. Bondi zoper omenjeno sodbo vložil pritožbo, je Supreme Court menilo, da je treba pred odločitvijo o zadevnem sporu odločanje prekiniti in Sodišču v predhodno odločanje predložiti ta vprašanja:

„1. Ali je – kadar pristojno sodišče na Irskem prejme predlog za razglasitev likvidacije (‚winding up') insolventnega podjetja in kadar to sodišče, preden lahko sprejme sklep o likvidaciji, sprejme sklep o imenovanju začasnega upravitelja (‚provisional liquidator') s pooblastilom za odvzem sredstev podjetja, za vodenje njegovih poslov, za odprtje bančnega računa in za imenovanje pravnega zastopnika, kar ima za pravno posledico odvzem pooblastil članom uprave – ta sklep skupaj s predlogom odločba, s katero se uvede postopek v primeru insolventnosti (‚insolvency proceedings,) v smislu člena 16 Uredbe […], razlaganega glede na njena člena 1 in 2?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen, ali pomeni predlog za razglasitev prisilne likvidacije (‚compulsory winding up') podjetja, vložen pri High Court na Irskem, uvedbo postopka v primeru insolventnosti (‚insolvency proceedings') v smislu omenjene uredbe na podlagi irske zakonske določbe (člen 220(2) Companies Act), po kateri se šteje, da se likvidacija podjetja začne z dnem vložitve predloga?

3. Ali ima člen 3 omenjene Uredbe v povezavi z njenim členom 16 za posledico, da je sodišče države članice, ki ni država članica, v kateri ima podjetje registrirani sedež, in ni država članica, v kateri podjetje redno posluje tako, da ga tretje osebe lahko preverijo, je pa v njej najprej uveden postopek v primeru insolventnosti, pristojno za uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti?

4. Ali so pri določanju ‚središča glavnih interesov‘,

   a) kadar imata matična družba in hčerinska družba registriran sedež v dveh različnih državah članicah,

   b) kadar hčerinska družba redno posluje na tak način, da ga tretje osebe lahko preverijo, in tako, da v celoti in stalno spoštuje svojo korporacijsko identiteto v državi članici, v kateri ima registrirani sedež, in

   c) kadar matična družba zaradi svojega sodelovanja in pristojnosti za imenovanje članov uprave lahko nadzoruje in dejansko nadzoruje politiko hčerinske družbe,

   odločilni dejavniki tisti, ki so navedeni v točki b, ali tisti, ki so navedeni v točki c?

5. Ali je – kadar je dopustitev pravnega učinka sodne ali upravne odločbe glede oseb ali organov, katerih pravica do pravičnega postopka in poštenega sojenja pri sprejetju take odločbe ni bila spoštovana, v očitnem nasprotju z javnim redom države članice – ta država članica v skladu s členom 17 omenjene uredbe dolžna priznati odločbo, ki jo je sprejelo sodišče druge države članice, na podlagi katere se šteje, da je bil za družbo uveden postopek v primeru insolventnosti, če je sodišče prve države članice prepričano, da pri sprejetju zadevne odločbe niso bila spoštovana ta načela, in zlasti če predlagatelj v drugi državi članici začasnemu upravitelju (‚provisional liquidator') podjetja, ki je bil pravilno imenovan v skladu s pravom prve države članice, kljub zahtevam in v nasprotju s sklepom sodišča druge države članice ne predloži vseh bistvenih dokazov, na katerih temelji njegov predlog?"

25 Predsednik Sodišča je s sklepom z dne 15. septembra 2004 zavrnil predlog predložitvenega sodišča, naj se ta zadeva obravnava po hitrem postopku iz člena 104a, prvi pododstavek, Poslovnika.

Vprašanja za predhodno odločanje

Četrto vprašanje

26 S četrtim vprašanjem, ki ga je treba preučiti najprej, ker se nanaša na splošno ureditev določanja pristojnosti sodišč držav članic, ki jo vzpostavlja Uredba, predložitveno sodišče sprašuje, kateri dejavnik je pri družbi materi in njeni hčerinski družbi, ki imata registriran sedež v dveh različnih državah članicah, odločilen za določitev središča glavnih interesov hčerinske družbe.

27 Predložitveno sodišče se spraša o vzdrževanju ravnovesja med, po eni strani, dejstvom, da hčerinska družba redno posluje na tak način, da ga tretje osebe lahko preverijo, in tako, da spoštuje svojo korporacijsko identiteto v državi članici, v kateri ima registriran sedež, in, po drugi strani, dejstvom, da lahko matična družba zaradi udeležbe v kapitalu in pravice do imenovanja poslovodij hčerinske družbe nadzoruje njeno politiko.

28 Člen 3 Uredbe predpisuje dve vrsti postopkov. Postopek v primeru insolventnosti – ki ga v skladu z odstavkom 1 tega člena uvede pristojno sodišče države članice, na katere ozemlju je središče dolžnikovih glavnih interesov, imenovan „glavni postopek“ – ima univerzalne učinke, ker se uporablja za dolžnikovo premoženje, ki je v vseh državah članicah, v katerih se uporablja Uredba. Če lahko pristojno sodišče države članice, v kateri ima dolžnik poslovalnico, pozneje v skladu z odstavkom 2 omenjenega člena uvede postopek, ima ta postopek, imenovan „sekundarni postopek“, učinke samo na dolžnikovo premoženje, ki je v tej državi.

29 Člen 3(1) Uredbe določa, da se pri družbi ali pravni osebi, dokler se ne dokaže nasprotno, domneva, da je središče dolžnikovih glavnih interesov registrirani sedež.

30 Iz tega sledi, da obstaja v ureditvi določanja pristojnosti sodišč držav članic, ki jo vzpostavlja Uredba, posebna sodna pristojnost za vsakega dolžnika, ki je pravno ločen subjekt.

31 Pojem središče dolžnikovih glavnih interesov je posebnost te uredbe. Zato ima samostojen pomen in ga je treba torej razlagati enotno in neodvisno od nacionalnih zakonodaj.

32 Vsebino tega pojma pojasnjuje trinajsta uvodna izjava Uredbe, v kateri je navedeno, da mora „‚[z]a središče dolžnikovih glavnih interesov' […] veljati kraj rednega poslovanja dolžnika in je zato preverljiv za tretje osebe".

33 Iz te opredelitve izhaja, da je treba središče dolžnikovih glavnih interesov ugotoviti z merili, ki so hkrati objektivna in jih tretje osebe lahko preverijo. Objektivnost in možnost, da jih tretje osebe preverijo, sta potrebni za zagotovitev pravne varnosti in predvidljivosti pri določanju sodišča, ki je pristojno za uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti. Pravna varnost in predvidljivost sta toliko pomembnejši, saj je v skladu s členom 4(1) Uredbe od določitve pristojnega sodišča odvisna določitev prava, ki se uporablja.

34 Iz tega sledi, da se preprosta domneva, ki jo je za določitev središča glavnih interesov družbe dolžnice zakonodajalec Skupnosti predpisal v korist registriranega sedeža te družbe, lahko ovrže le, če je na podlagi dejstev, ki so objektivna in jih tretje osebe lahko preverijo, mogoče ugotoviti resnično stanje, ki je drugačno od tistega, ki ga odraža lokacija omenjenega registriranega sedeža.

35 Tako bi lahko bilo zlasti v primeru družbe „poštni nabiralnik", ki na ozemlju države članice, v kateri ima sedež, ne bi opravljala nobene dejavnosti.

36 Nasprotno pa, kadar družba opravlja dejavnost na ozemlju države članice, v kateri ima sedež, samo dejstvo, da matična družba, ustanovljena v drugi državi članici, nadzoruje ali lahko nadzoruje njene poslovne odločitve, ne zadostuje, da bi se ovrgla domneva, ki jo predpisuje Uredba.

37 V teh okoliščinah je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da se – kadar je dolžnik hčerinska družba, ki ima registrirani sedež v drugi državi članici kot matična družba, – domneva iz člena 3(1), drugi stavek, Uredbe, da je središče glavnih interesov te hčerinske družbe v državi članici, v kateri ima registrirani sedež, lahko ovrže le, če je na podlagi dejstev, ki so objektivna in jih tretje osebe lahko preverijo, mogoče ugotoviti resnično stanje, ki je drugačno od tistega, ki ga odraža lokacija omenjenega registriranega sedeža. Tako bi lahko bilo zlasti v primeru družbe, ki na ozemlju države članice, v kateri ima sedež, ne bi opravljala nobene dejavnosti. Nasprotno pa, kadar družba opravlja dejavnost na ozemlju države članice, v kateri ima sedež, samo dejstvo, da matična družba, ustanovljena v drugi državi članici, nadzoruje ali lahko nadzoruje njene poslovne odločitve, ne zadostuje, da bi se ovrgla domneva, ki jo predpisuje Uredba.

Tretje vprašanje

38 S tretjim vprašanjem, ki ga je treba obravnavati na drugem mestu, ker se na splošno nanaša na ureditev priznavanja, ki jo vzpostavlja Uredba, predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba na podlagi členov 3 in 16 Uredbe šteti, da je sodišče države članice, v kateri podjetje nima registriranega sedeža in v kateri to podjetje ne posluje redno na tak način, da ga tretje osebe lahko preverijo, pa se je v njej najprej uvedel postopek v primeru insolventnosti, pristojno za uvedbo glavnega postopka v

primeru insolventnosti. Predložitveno sodišče tako v bistvu sprašuje, ali lahko sodišče države članice, v kateri se predlaga priznanje, preverja pristojnost, ki jo je za uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti prevzelo sodišče druge države članice.

39 Kot izhaja iz dvaindvajsete uvodne izjave Uredbe, temelji prednostno pravilo iz njenega člena 16(1), da se v državi članici uvedeni postopki v primeru insolventnosti priznajo v vseh državah članicah, od takrat, ko začnejo učinkovati v državi, v kateri so bili uvedeni postopki, na načelu vzajemnega zaupanja.

40 To vzajemno zaupanje je omogočilo vzpostavitev zavezujoče ureditve pristojnosti, ki jo morajo spoštovati vsa sodišča, za katera velja Uredba; s takim vzajemnim zaupanjem pa je povezana odpoved držav članic svojim notranjim predpisom o priznavanju in izvrševanju v korist poenostavljenega mehanizma priznavanja in izvršitve odločb, sprejetih v okviru postopkov v primeru insolventnosti (v zvezi s tem glej po analogiji Konvencijo z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32, v nadaljevanju: Bruseljska konvencija) ter sodbi z dne 9. decembra 2003 v zadevi Gasser, C-116/02, Recueil, str. I-14693, točka 72, in z dne 27. aprila 2004 v zadevi Turner, C-159/02, Recueil, str. I-3565, točka 24).

41 Za načelo vzajemnega zaupanja je značilno, da sodišče države članice, ki prejme predlog za uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti, preveri svojo pristojnost glede na člen 3(1) Uredbe, to pomeni, da preizkusi, ali je središče dolžnikovih glavnih interesov v tej državi članici. Glede tega je treba poudariti, da je treba pri takem preizkusu spoštovati bistvena postopkovna jamstva, ki jih zahteva pošteno sojenje (glej točko 66 te sodbe).

42 Načelo vzajemnega priznavanja pa, kot je navedeno v dvaindvajseti uvodni izjavi Uredbe, v zameno zahteva, da druge države članice priznajo odločbo, s katero je bil uveden glavni postopek v primeru insolventnosti, ne da bi imele možnost pregledati presojo prvega sodišča o svoji pristojnosti.

43 Če namerava udeleženec, ki meni, da je središče dolžnikovih glavnih interesov v državi članici, v kateri ni bil uveden glavni postopek v primeru insolventnosti, izpodbijati pristojnost, ki jo je prevzelo sodišče, ki je uvedlo ta postopek, mora pred sodišči države članice, v kateri je bil postopek uveden, uporabiti pravna sredstva, ki jih zoper odločbo o uvedbi postopkov predvideva nacionalno pravo te države članice.

44 Torej je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 16(1), prvi pododstavek, Uredbe razlagati tako, da so sodišča drugih držav članic dolžna priznati glavni postopek v primeru insolventnosti, ki ga je uvedlo sodišče države članice, ne da bi imela možnost preveriti pristojnost sodišča države, v kateri je bil uveden postopek.

Prvo vprašanje

45 S prvim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je odločba – s katero sodišče države članice, ki odloča o predlogu za razglasitev likvidacije insolventnega podjetja, preden odredi to likvidacijo, imenuje začasnega upravitelja s pooblastili,

katerih pravni učinek je odvzem pooblastil poslovodjem podjetja – odločba o uvedbi postopkov v primeru insolventnosti v smislu člena 16(1), prvi pododstavek, Uredbe.

46 Iz besedila člena 1(1) Uredbe izhaja, da morajo postopki v primeru insolventnosti, za katere se uporablja, ustrezati štirim značilnostim. Iti mora za kolektivni postopek, ki temelji na insolventnosti dolžnika ter ima za posledico vsaj delni odvzem dolžnikovega premoženja in imenovanje upravitelja.

47 Navedeni postopki so našteti v Prilogi A k Uredbi, seznam upraviteljev pa je v njeni Prilogi C.

48 Namen Uredbe ni vzpostavitev enotnega postopka v primeru insolventnosti, ampak, kot izhaja iz njene druge uvodne izjave, zagotovitev „učinkovitosti in uspešnosti čezmejnih postopkov v primeru insolventnosti“. Za to določa pravila, katerih cilj je, kot je navedeno v tretji uvodni izjavi, „koordiniranje ukrepov, ki jih je treba sprejeti glede premoženja insolventnega dolžnika“.

49 Z zahtevo, da se vsaka odločba o uvedbi glavnega postopka v primeru insolventnosti, ki jo za to sprejme pristojno sodišče države članice, prizna v vseh drugih državah članicah od takrat, ko začne učinkovati v državi, v kateri je bila sprejeta, člen 16(1), prvi pododstavek, Uredbe določa prednostno pravilo, ki temelji na kronološkem merilu, v korist odločbe o uvedbi postopkov, ki je bila sprejeta najprej. Kot je pojasnjeno v dvaindvajseti uvodni izjavi omenjene uredbe, morajo „[o]dločbo sodišča, ki prvo uvede postopek, […] priznati druge države članice, razen držav članic, pooblaščenih za pregledovanje sodnih odločb“.

50 Vendar Uredba ne določa dovolj natančno pojma „odločba o uvedbi postopkov v primeru insolventnosti“.

51 Glede tega je treba opozoriti, da izhajajo pogoji in formalnosti, ki se zahtevajo za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti, iz nacionalnega prava in se med državami članicami znatno razlikujejo. V nekaterih državah članicah se postopek uvede zelo kmalu po vložitvi predloga, potrebna preverjanja pa se opravijo pozneje. V drugih državah članicah je treba določene bistvene ugotovitve, ki lahko zahtevajo veliko časa, opraviti pred uvedbo postopka. V nacionalnem pravu nekaterih držav je postopek lahko „začasno“ uveden več mesecev.

52 Kot zatrjuje Komisija Evropskih skupnosti, je za zagotovitev učinkovitosti ureditve, ki jo določa Uredba, pomembno, da se načelo priznavanja iz njenega člena 16(1), prvi pododstavek, med postopkom lahko čim prej uporabi. Mehanizem, ki predvideva, da se lahko uvede le en glavni postopek, ki ima učinke v vseh državah članicah, v katerih se uporablja Uredba, bi lahko bil močno oviran, če bi sodišča teh držav, ki bi sočasno prejela predloge zaradi insolventnosti dolžnika, lahko dalj časa uveljavljala svojo konkurenčno pristojnost.

53 Pojem „odločba o uvedbi postopkov v primeru insolventnosti“ je treba razlagati glede na ta cilj, ki je v zagotovitvi učinkovitosti ureditve, ki jo določa Uredba.

54 V teh pogojih je treba šteti za „odločbo o uvedbi postopkov v primeru insolventnosti“ v smislu Uredbe ne samo odločbo, ki je v ureditvi države članice, v kateri je sodišče, ki je odločbo izdalo, uradno imenovana kot odločba o uvedbi postopkov v primeru insolventnosti, ampak tudi odločbo, ki se sprejme na podlagi predloga za uvedbo postopka iz Priloge A k Uredbi, ki temelji na insolventnosti dolžnika, kadar ima ta odločba za posledico odvzem premoženja dolžnika in imenovanje upravitelja, določenega v Prilogi C k zgoraj navedeni uredbi. Tak odvzem premoženja pomeni, da dolžnik izgubi pooblastila za upravljanje svojega premoženja. V tem primeru je namreč prišlo do dveh posledic, značilnih za postopek v primeru insolventnosti, to je imenovanje upravitelja, določeno v Prilogi C, in odvzem dolžnikovega premoženja, s čimer so izpolnjeni vsi elementi opredelitve takega postopka iz člena 1(1).

55 V nasprotju s tem, kar zatrjujeta E. Bondi in italijanska vlada, te razlage ne more spremeniti dejstvo, da je upravitelj, določen v Prilogi C k Uredbi, lahko začasno imenovani upravitelj.

56 E. Bondi in italijanska vlada sta priznala, da je v postopku v glavni stvari „provisional liquidator“, ki ga je imenovalo High Court z odločbo z dne 27. januarja 2004, pri Irski naveden med upravitelji v Prilogi C k Uredbi. Vendar poudarjata, da gre za začasnega upravitelja in da vsebuje Uredba posebno določbo, ki se uporabi v tem primeru. Kot namreč opozarjata, člen 38 zgoraj navedene uredbe pooblašča začasnega upravitelja, opredeljenega v šestnajsti uvodni izjavi te uredbe kot upravitelja, „imenovanega pred uvedbo glavnih postopkov v primeru insolventnosti“, za to, da zahteva ukrepe za zavarovanje dolžnikovega premoženja, ki je v drugi državi članici, za čas od vložitve predloga za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti do izdaje odločbe o uvedbi postopkov. E. Bondi in italijanska vlada na podlagi tega sklepata, da z imenovanjem začasnega upravitelja ne more biti uveden glavni postopek v primeru insolventnosti.

57 Glede tega je treba poudariti, da je treba člen 38 Uredbe brati skupaj z njenim členom 29, po katerem ima upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti pravico zahtevati uvedbo sekundarnega postopka v drugi državi članici. Navedeni člen 38 se torej nanaša na primer, ko pristojno sodišče države članice odloča v glavnem postopku v primeru insolventnosti, vendar pa to sodišče, čeprav je imenovalo osebo ali organ, da začasno varuje dolžnikovo premoženje, še ni odredilo odvzema dolžnikovega premoženja ali imenovalo upravitelja, določenega v Prilogi C k Uredbi. V tem primeru zadevna oseba ali organ, čeprav nima pooblastila za začetek sekundarnega postopka v primeru insolventnosti v drugi državi članici, lahko zahteva, da se za dolžnikovo premoženje, ki je v tej državi članici, sprejmejo ukrepi zavarovanja. Vendar v postopku v glavni stvari, v katerem je High Court imenovalo „provisional liquidator“, določenega v Prilogi C k Uredbi, in odredilo odvzem dolžnikovega premoženja, ne gre za tak primer.

58 Glede na predhodne navedbe je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 16(1), prvi pododstavek, Uredbe razlagati tako, da je odločba o uvedbi postopkov v primeru insolventnosti v smislu te določbe odločba sodišča države članice, ki je odločalo o predlogu, ki je temeljil na dolžnikovi insolventnosti in s katerim naj bi se uvedel postopek, določen v Prilogi A k isti uredbi, kadar ima ta odločba za posledico odvzem dolžnikovega premoženja in imenovanje upravitelja, določenega v Prilogi C k zgoraj navedeni uredbi. Ta odvzem premoženja pomeni, da dolžnik izgubi pooblastila za upravljanje svojega premoženja.

Drugo vprašanje

59 Glede na odgovor na prvo vprašanje na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.

Peto vprašanje

60 S petim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je država članica v skladu s členom 17 Uredbe dolžna priznati postopek v primeru insolventnosti, ki je bil uveden v drugi državi članici, če so bila z odločbo, s katero je bil ta postopek uveden, kršena postopkovna pravila, ki so z zahtevami javnega reda zagotovljena v prvi državi.

61 Čeprav dvaindvajseta uvodna izjava iz načela vzajemnega zaupanja izvaja, da „je treba vzroke za nepriznavanje zmanjšati na najmanjšo potrebno mero“, njen člen 26 predpisuje, da lahko država članica zavrne priznanje postopkov v primeru insolventnosti, ki so bili uvedeni v drugi državi članici, kadar bi bile posledice takega priznanja očitno v nasprotju z javnim redom navedene države, zlasti z njenimi temeljnimi načeli ali ustavnimi pravicami in svoboščinami posameznikov.

62 V okviru Bruseljske konvencije je Sodišče razsodilo, da se določilo o javnem redu iz člena 27, točka 1, te konvencije, ker pomeni oviro za izpeljavo enega od njenih osnovnih ciljev, to je zagotovitev prostega pretoka sodnih odločb, lahko uporablja le v izjemnih primerih (sodba z dne 28. marca 2000 v zadevi Krombach, C-7/98, Recueil, str. I-1935, točki 19 in 21).

63 Glede tega, da lahko sodišče države pogodbenice, ki šteje, da je pristojno za pregledovanje meja, v okviru katerih lahko to določilo o javnem redu uporabi za zavrnitev priznanja odločbe sodišča druge države pogodbenice, je Sodišče v okviru Bruseljske konvencije razsodilo, da je uporaba omenjenega določila upravičena le v primeru,

če bi bil s priznanjem ali izvršitvijo sodne odločbe, ki je bila sprejeta v drugi državi pogodbenici, nesprejemljivo kršen pravni red države, v kateri se zahteva priznanje, ker bi ta odločba posegala v eno od temeljnih načel. Poseg bi moral pomeniti očitno kršitev pravnega pravila, ki se v pravnem redu države, v kateri se zahteva priznanje, šteje za bistveno, ali očitno kršitev pravice, ki je v tem pravnem redu priznana kot temeljna (zgoraj omenjena sodba Krombach, točki 23 in 37).

64 S to sodno prakso je mogoče razlagati člen 26 Uredbe.

65 Glede sodnih postopkov je treba opozoriti, da je Sodišče izrecno priznalo splošno načelo prava Skupnosti, po katerem ima vsakdo pravico do pravičnega sojenja (sodbi z dne 17. decembra 1998 v zadevi Baustahlgewebe proti Komisiji, C-185/95 P, Recueil, str. I-8417, točki 20 in 21; z dne 11. januarja 2000 v združenih zadevah Nizozemska in Van der Wal proti Komisiji, C-174/98 P in C-189/98 P, Recueil, str. I-1, točka 17, in zgoraj omenjena sodba Krombach, točka 26). Na to načelo vplivajo temeljne pravice, ki so sestavni del splošnih načel prava Skupnosti, katerega spoštovanje zagotavlja Sodišče ob navezovanju na skupno ustavno tradicijo držav članic in na usmeritve, ki jih posreduje zlasti Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisana 4. novembra 1950 v Rimu.

66 Podrobneje glede pravice do posredovanja vlog in splošneje glede pravice do izjave, na kateri se nanaša peto vprašanje, ki ga je postavilo predložitveno sodišče, je treba poudariti, da zavzemata pomembno mesto v organizaciji in vodenju pravičnega sojenja. V postopku v primeru insolventnosti je še posebej pomembna pravica upnikov ali njihovih zastopnikov do sodelovanja v postopku, v katerem se spoštuje načelo enakopravnosti strank. Čeprav se konkretni načini izvedbe pravice do izjave lahko razlikujejo glede na nujnost odločanja, mora biti vsaka omejitev izvrševanja te

pravice ustrezno upravičena in mora temeljiti na postopkovnih jamstvih, ki zadevnim osebam v takem postopku zagotavljajo možnost učinkovitega izpodbijanja ukrepov, sprejetih v nujnih primerih.

67 Ob upoštevanju teh navedb je treba na peto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 26 Uredbe razlagati tako, da država članica lahko zavrne priznanje postopkov v primeru insolventnosti, ki so bili uvedeni v drugi državi članici, če je bila odločba o uvedbi postopkov v primeru insolventnosti sprejeta ob očitni kršitvi temeljne pravice do izjave udeleženca takega postopka.

68 Čeprav je predložitveno sodišče pristojno za ugotovitev, ali je šlo v postopku v glavni stvari za tak primer vodenja postopka pred Tribunale civile e penale di Parma. Glede tega je treba opozoriti, da omenjeno sodišče ne sme zgolj prenesti svojega koncepta ustnosti razprav in tega, da je to v njenem pravnem redu temeljnega pomena, ampak mora glede na vse okoliščine presoditi, ali je imel „provisional liquidator“, ki ga je imenovalo High Court, dovolj možnosti, da poda izjavo.

Stroški

69 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. **Kadar je dolžnik hčerinska družba, ki ima registrirani sedež v drugi državi članici kot matična družba, se domneva iz člena 3(1), drugi stavek, Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti, da je središče glavnih interesov te hčerinske družbe v državi članici, v kateri ima registrirani sedež, lahko ovrže le, če je na podlagi dejstev, ki so objektivna in jih tretje osebe lahko preverijo, mogoče ugotoviti resnično stanje, ki je drugačno od tistega, ki ga odraža lokacija omenjenega registriranega sedeža. Tako bi lahko bilo zlasti v primeru družbe, ki na ozemlju države članice, v kateri ima sedež, ne bi opravljala nobene dejavnosti. Nasprotno pa, kadar družba opravlja dejavnost na ozemlju države članice, v kateri ima sedež, samo dejstvo, da matična družba, ustanovljena v drugi državi članici, nadzoruje ali lahko nadzoruje njene poslovne odločitve, ne zadostuje, da bi se ovrgla domneva, ki jo predpisuje zgoraj navedena uredba.**

2. **Člen 16(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1346/2000 je treba razlagati tako, da so sodišča drugih držav članic dolžna priznati glavni postopek v primeru insolventnosti, ki ga je uvedlo sodišče države članice, ne da bi imela možnost preveriti pristojnost sodišča države, v kateri je bil uveden postopek.**

3. **Člen 16(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1346/2000 je treba razlagati tako, da je odločba o uvedbi postopkov v primeru insolventnosti v smislu te določbe odločba sodišča države članice, ki je odločalo o predlogu, ki je temeljil na dolžnikovi insolventnosti in s katerim naj bi se uvedel postopek, določen v Prilogi A k isti uredbi, kadar ima ta odločba za posledico odvzem dolžnikovega premoženja in imenovanje upravitelja, določenega v Prilogi C k zgoraj navedeni uredbi. Ta odvzem premoženja pomeni, da dolžnik izgubi pooblastila za razpolaganje s svojim premoženjem.**

4. **Člen 26 Uredbe št. 1346/2000 je treba razlagati tako, da država članica lahko zavrne priznanje postopkov v primeru insolventnosti, ki so bili uvedeni v drugi državi članici, če je bila odločba o uvedbi postopkov v primeru insolventnosti sprejeta ob očitni kršitvi temeljne pravice do izjave udeleženca takega postopka.**

Podpisi